

KD:s Europaparlamentariker Sara Skyttedal har ändrat sig och förespråkar nu en legalisering av cannabis.

Legalisering av cannabis har blivit en internationell trend. Näst på tur står Tyskland. **Sverige har haft nog med ogenomtänkta samhällsexperiment. Det är inte läge att legalisera cannabis.**

I höstas [granskade](#) Los Angeles Times effekterna av legaliseringen av cannabis i Kalifornien 2016. Resultatet var minst sagt uppseendeväckande.

Den svarta marknaden har fullständigt exploderat och är ”många gånger större” än den legala. Satellitbilder som LA Times studerade visade att det går tio olagliga anläggningar på en licensierad i de mest odlingsstata delarna av delstaten.

Krisens omfattning är enorm, konstaterar tidningen, och beskriver hur de kriminella har etablerat tungt beväpnade läger. Polisen står i det närmaste maktlös.

Så här summerar tidningen sin granskning i en [tweet](#): ”Kaliforniens cannabis-initiativ såldes in till väljarna med löftet att den legala marknaden skulle lamslå den illegala. I stället visar LA Times granskning att lagen orsakade en våg av illegal cannabis av en storlek som Kalifornien aldrig tidigare har bevittnat”.

Även i New York har man tappat [kontroll](#)en över utvecklingen efter att man legaliserade vuxenbruk av marijuana för ett år sedan. Den svarta marknaden blomstrar och illegal cannabis säljs numera mer eller mindre öppet på gatan och i restauranger och butiker. Inte heller i drogliberala delstater som [Oregon](#) och Colorado har man lyckats få bukt med den svarta marknaden. Ett av problemen tycks vara att straffen för att befatta sig även med illegal cannabis sänktes i samband med legaliseringen. Riskerna på den svarta marknaden har således minskat. En annan möjlig förklaring, som legaliseringsförespråkare gärna framhåller, är att majoriteten av USA:s delstater fortfarande har förbud mot cannabis. I Kanada har man lyckats klart bättre, men även där är den illegala försäljningen högst livskraftig. Fyra år efter legaliseringen har de licensierade försäljarna tagit över drygt två tredjedelar av marknaden. Men eftersom den totala marknaden samtidigt har vuxit har de kriminella kunnat behålla ungefär hälften av sina forna intäkter.

Det visar hur svårt det är att utrota den [svarta](#) cannabismarknaden. När man lyssnar på legaliseringsaktivister i den svenska debatten låter det ibland som att det bara skulle vara

att knäppa med fingrarna. Vips, så skulle de gängkriminella berövas sina inkomster efter en legalisering.

Men så enkelt är det inte. Gängen skulle inte bara ha kvar makten över hela den övriga narkotikamarknaden, utan också behålla en betydande del av cannabis-marknaden som dessutom har fått en stor tillväxtpotential.

Det som händer efter en legalisering är i stället att det uppstår två konkurrerande marknader. Om den statligt godkända försäljningen har ett för högt pris, en för låg halt av substansen THC eller är för svårtillgänglig kan den svarta marknaden flytta fram sina positioner.

Följden blir ett slags kapplöpning. Cannabisindustrin klagat på oschysst konkurrens när de pressas av regelverk och skatter samtidigt som de illegala producenterna har fria händer. I Kanada [lobbar](#) branschen exempelvis för en höjning av THC-gränsen, större möjligheter till marknadsföring samt sänkta skatter.

Hela idén om att en legalisering av cannabis en gång för alla skulle lösa problemet med den svarta marknaden är alltså felaktigt utformad. De förstår att man vill för att behålla

Argumenten för en legalisering skiljer sig delvis åt från land till land. I Tyskland, som planerar att införa ett slags Konsum för cannabis, talas om behovet av en "modern och folkhälsoorienterad cannabispolitik". I USA har i stället frågan om social rättvisa fått en framträdande roll. Förbudet mot att bruka marijuana har ansetts så oproportionerligt hårt mot svarta och andra minoriteter.

I Sverige heter det att vi måste slå undan benen för den organiserade brottsligheten. Få pratar exempelvis om möjligheten till nya skatteintäkter och jobbtillfällen.

Men att debatten är i gång även här är både naturligt och välkommet. Nyligen gick KD-politikern Sara Skyttedal ut på [DN Debatt](#) och förordade en legalisering av cannabis i Sverige. Ingen fråga mår bra av att omgärdas av tankeförbud, och om argumenten för att behålla dagens kriminalisering av cannabis är goda klarar de förstås att prövas i en öppen debatt.

Kärnfrågan skulle kunna formuleras så här: Är de potentiella fördelarna med en legalisering – minskad svart marknad och ökad personlig frihet – värt de potentiella nackdelarna i form av ökade skador?

Om anhängarna kan sägas ha blivit tagna på sängen av den svarta marknadens motståndskraft verkar kritikerna ha hamnat på defensiven när det gäller den befarade hälsokatastrofen. Den tycks på det stora hela taget ha uteblivit så här långt.

Nya [siffror](#) från Kanada visar att ungdomar mellan 16 och 19 år ligger kvar på samma nivå av cannabis konsumtion som före legaliseringen 2018. Efter en ökning under de första åren har bruket åter minskat. Även andelen som använder cannabis dagligen eller nästan dagligen ligger på en stabil nivå.

Kanada har heller inte noterat någon märkbar ökning av antalet psykosor och fall av schizofreni. Däremot har antalet personer som söker akut sjukvård ökat liksom förgiftningar av små barn som får i sig cannabis via exempelvis "godis".

I USA har man konstaterat en [20-procentig](#) ökning av cannabisbruket i de delstater som har legaliserat. I Colorado är det inte bara fler som använder drogen, utan de gör det även oftare än tidigare. Det finns numera fler cannabisbutiker än Starbucks och McDonald's i delstaten. Cannabis användning påverkar framför allt kognitiva [funktioner](#) som minne och inläring. En ny [studie](#) från Karolinska institutet ser även en koppling till psykiatriska diagnoser. Daglig användning av högpotent cannabis innebär en femfaldig ökning av risken för psykosutveckling. Det finns även studier som visar på en sänkning av intelligenskvoten bland

personer som röker cannabis dagligen under lång tid liksom uppkomsten av demensliknande [skador](#) på hjärnan.

Hälsoriskerna tycks dock i hög grad kopplade till frekvensen i cannabisanvändningen liksom brukarens ålder. Det är särskilt farligt för unga att röka cannabis, eftersom hjärnan inte har hunnit växa färdigt.

Hela frågan kokar därför ner till att väga olika risker mot varandra. Sverige har i dag ett lågt cannabisbruk jämfört med de flesta andra länder, även om det har ökat i de yngre åldersgrupperna. Enligt [Folkhälsomyndigheten](#) har andelen som har använt cannabis under det senaste året ökat från 1,6 procent till 2,6 procent mellan 2006 och 2021. I Kanada ligger konsumtionen ungefär tio gånger högre.

Även om den verkliga cannabis-användningen skulle vara dubbelt så hög som Folkhälsomyndighetens uppskattning är vi alltså inte i närheten av situationen i Kanada eller Colorado.

Att i det läget dra i gång ett storskaligt legaliseringsexperiment framstår som ansvarslöst. Det finns fortfarande alldeles för stora oklarheter när det gäller utvecklingen av den svarta marknaden liksom av hälsoriskerna för befolkningen.

Det enda rimliga är att sitta still i båten och studera hur det går i länder som Kanada, Tyskland och USA.

Att nöja sig med en avkriminalisering vore heller inget bra alternativ, eftersom en sådan reform bara skulle öka efterfrågan på gängens varor. Då är det rakare att gå hela vägen som Tyskland gör och legalisera allt från produktion till försäljning och bruk.

Gängens svarta inkomster då? Jo, de förblir ett stort problem, men mattan skulle knappast dras undan för dessa nätverk bara för att cannabis legaliserades. Dessutom finns det andra inkomster som helt riskfritt skulle kunna plockas från gängen, exempelvis pengar från äldrebedrägerier.

Sverige har haft tillräckligt med storskaliga och överilade samhällsexperiment. Denna reform behöver vi inte gå i bräschen för.

(källa expressen 2022-12-23)